

УДК 37:74.042

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.12.042

СИЛАДІЙ Іван Михайлович –

доктор педагогічних наук, професор,
кафедра педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладом освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5522-275X>
e-mail: ivan.siladiy@kmf.org.ua

МАРИНЕЦЬ Надія Василівна –

кандидат філософських наук, доцент, кафедра
історії та суспільних дисциплін
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0582-9582>
e-mail: marinets2020@gmail.com

ШОВШ Катерина Степанівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та
управління закладом освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2612-185X>
e-mail: soos.katalin@kmf.org.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ ІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ, ЯК КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

*СИЛАДІЙ Іван Михайлович, МАРИНЕЦЬ Надія Василівна, ШОВШ Катерина Степанівна.
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ ІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ, ЯК КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ*

У статті обґрунтовано процес формування професійної майстерності викладачів, як керівників закладами освіти з метою вдосконалення ефективності їх професійної компетентності з управління та можливості створення управлінського технологічного центру сучасного розвитку освітніх технологій в управлінні.

Ключові слова: формування професійної майстерності викладачів, професійна компетентність, керівники закладів освіти.

*SILADIY Ivan Mykhailovych, MARINETS Nadiya Vasylivna, SHOVSH Kateryna Stepanivna.
FEATURES OF FORMING A MANAGEMENT TECHNOLOGICAL CENTER FROM THE PROFESSIONAL
SKILLS OF TEACHERS AS HEADS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS*

The article substantiates the process of forming the professional skills of teachers as heads of educational institutions in order to improve the effectiveness of their professional competence in management and the possibility of creating a management technological center for the modern development of educational technologies in management.

Systematicity of educational development management is created by mutual systemic connections: communication and information security, resource and technological support, organizational activities of the subject of management in priority areas, intercultural communication with external influence.

Involvement of international projects in educational development management is the main direction of research into real market conditions and educational subsystems. The distribution of spheres of influence of each of the subsystems of management of a certain sphere assumes interaction between them.

Autonomy and decentralization in education management are gradually being implemented through state, public institutions of education management. Information, open education management system, which is characteristic of the new model of educational process management due to the combination of state and public support of technological processes.

In the ideal model, public organizations are partners of the education management system and provide material and moral assistance to education, constitute a single whole with the education management system. The result of the result in this system directly depends on the level of orientation on priority goals, on the quality of the education management apparatus, the quality of interaction of education system management bodies at different levels of management.

Keywords: formation of professional skills of teachers, professional competence, heads of educational institutions.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розвитком системи освіти в Україні є розбудова на компетентнісно-орієнтованій студентоцентричній основі, що обумовлено кількома завданнями. Однією із основних завдань сучасної освіти, що потребує швидкої реалізації на професіональному рівні отриманні знань, постає питання професійно-компетентної підготовки майбутнього керівника освіти, його розвиток, становлення особистості, формування майстерності до мистецтва управління і організації діяльності закладів освіти, тому існує суспільна зацікавленість держави у таких керівниках освіти європейського рівня з міжкультурною компетентністю. Освіта являється однією із основ впровадження культурного потенціалу особистості, яка вміє мислити та професійно діяти відповідно до цивілізаційних потребах демократії. Нові сучасні концепції в освіті вимагають від науково-педагогічного персоналу оновлення професійної, психологічної та освітньої підготовки керівників майбутнього, здатних не тільки проводити діяльність із використання новітніх технологій, але й бути відповідальними за її реалізацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні дослідження та публікації в галузі освіта із професійної майстерності викладачів, як керівників закладом освіти, свідчать про постійний інтерес до цієї проблеми. Дослідники звертають увагу на роль керівництва в освітніх установах сучасності та розумінні підходів, принципів та методів управління, на практичне вирішення проблем у професійному управлінні освітою. Н. В. Безлюдна, В. В. Бойченко, О. В. Бялик, М. І. Гагарін досліджують формування конфліктологічної компетентності майбутніх керівників закладів освіти у процесі навчання в магістратурі за освітньою програмою «Управління закладом освіти». С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокожко, Ю. І. Кондраченко наголошують, що основні напрямками професійної майстерності мають запроваджуватися із інформаційно-комунікаційними технологіями на основі нових підходів і стратегій. Дослідники С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко звертають увагу на динамічності у

формах і методах професійної майстерності керівників освіти, відповідно до вимог мінливого середовища освітнього розвитку; злагоді у роботі закладів освіти, освітніх установ, громадських інституцій, центрів професійної підготовки, щодо розвитку та вдосконалення технологічної майстерності управління освітою. У монографії І. М. Силадій висвітлено глобалізацію і модернізацію освіти, інтеграцію з відкритими цифровими освітніми ресурсами та персональним освітнім середовищем суб'єктів освітньої взаємодії.

Мета статті – формування професійної майстерності викладачів, як керівників закладами освіти з метою вдосконалення ефективності їх професійної компетентності з управління та можливості створення управлінського технологічного центру сучасного розвитку освітніх технологій в управлінні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження нових підходів в освіті для посилення професійної майстерності викладача, як керівника в управлінні закладом освіти, створюються відповідні домовленості для ефективної співпраці виконавчих державних органів країни і бізнесу з освітніми закладами на принципах автономії закладів освіти, поєднання освіти з наукою та практичною діяльністю (дуальне навчання), стійкого розвитку суспільства і особистої самореалізації його громадян. До числа основних особливостей, що викликають негативні зміни освіти як соціального інституту, відносять воєнні дії в Україні, протиріччя між зростаючою динамікою розвитку новітніх технологій виробничої сфери, суспільства і цивілізації в цілому і природною сталістю освітньої системи, її схильністю до режимного функціонування. Технологізації, інформатизації освітнього процесу змінюють не лише підходи до навчання, а студентоцентровані освітні пріоритети, зміщують акценти на розвиток інтелектуальної особистості.

Упродовж останніх років набули поширення інформатизація та цифровізація освіти, оновлення електронних освітніх ресурсів, оновлення електронних виставок в архівних установах України тощо. Інтенсивно формується нині нове покоління електронних

засобів навчання. Звичними у закладах освіти стали мобільне та ін. види електронного навчання з використанням цифрових пристроїв. Дедалі більше науково-педагогічних та педагогічних працівників надають перевагу у підвищенні кваліфікації відкритим цифровим освітнім ресурсам. На зміну традиційним підходам до організації та управління освітнім процесом у закладах вищої освіти приходять нові, базовані на інтеграції з відкритими цифровими освітніми ресурсами та персональним освітнім середовищем суб'єктів освітньої взаємодії. А саме тому, сьогодні зростає важливість освіти, її відкрита інформаційна діяльність оприлюднена в умовах адаптивних змін, що дають можливість доступу отримання інформації, освіченій, моральній особистості виховувати підрастаюче покоління на демократичних цінностях [3, с. 262]. Підготовка рівня сформованості у майбутніх викладачів освіти інноваційної, організаційної, управлінської діяльності, професійної компетентності викладачів, як керівників закладу освіти зумовлюють можливість запровадження у провідних вузах регіону управлінського технологічного центру.

В Україні створюється сучасний механізм автономно-регіонального управління, адекватний демократично-ринковим умовам. У процесі управління освітніми закладами на теоретичному і практичному рівнях зусилля зосереджуються на системі автономно-демократичного управління освітнім закладом, який потребує прогресивного перетворення застарілих механізмів управління на сучасні, адже без розвиненої системи інноваційних, науково обґрунтованих підходів у процесі трансформації, що реально відбуватиметься в освіті потрібно мати суб'єктів ефективного впровадження змін у закладах освіти. Тенденція до переходу від технократичної парадигми навчання з притаманним їй визначених знань та вмінь репродуктивного мислення до синтетичної парадигми, при якій досвідченість у професійній сфері стає невід'ємною частиною загальнокультурного індивідуального розвитку особистості у змінних умовах діяльності.

Технологію управління розглядають як визначену сукупність оптимальних способів, засобів і етапів реалізації освітнього процесу, які неодмінно забезпечують запрограмований результат; науковий опис способів управлінської діяльності, зокрема, формування управлінських рішень для досягнення загальних і конкретних цілей організації; мистецтво організації й розподілу ресурсів, яке гарантує досягнення результату

поставленої цілі оптимальними економічними методами, заснованими на алгоритмах дій і можливостях повторення. Отже, освітні технології застосовуються для створення умов якісного навчання і виховання здобувачів, а управлінські – для організації функціонування закладів і установ освіти та регулювання різних освітніх процесів, які проходять як в закладах, так і поза їх межами. Освітні технології теж частково можна назвати управлінськими, адже кожен вчитель у педагогічній діяльності застосовує функції управління: планування, організацію, контроль, коригування, облік, моніторинг та інші [1, с. 213].

Для реалізації технології освіти та управління можливо створити у провідних вузах регіону управлінського технологічного центру, який здійснюватиме організаційне об'єднання менеджерів освіти, науково-педагогічних, громадських, духовних та культурних діячів, студентства навколо освітніх проблем та професійну підготовку керівників на різних рівнях управління на основі особистісно-вольових та психологічних характеристик, які здатні організовувати навколо себе освітян, студентів, громадськість заради конкретних цілей управління, важливих, як для закладу освіти, так і для суспільства загалом.

До такого якісного кадрового складу управлінського технологічного центру входитимуть професійно обізнані науковці, фахівці з практичною управлінською діяльністю та лідерськими здібностями управління, які мають не лише теоретичні знання з управління, а і володіють мистецтвом практичного досвіду, а саме:

1. Президенти, ректори, проректори, директори, декани, керівники, завідувачі.
2. Завідуючі кафедр, координатори, фахівці з управління.
3. Керівники громадських організацій, роботодавці, духовні і культурні діячі.
4. Лідери студентського самоврядування та неформальних груп.

Для такого виконання завдань в управлінському технологічному центрі підвищуватимуть професійну майстерність та рівень компетентностей потенційних керівників, які здатні до управлінської діяльності з професійною підготовкою сучасних теорій та практик управління.

Підготовлені до управлінської діяльності суб'єкти управління повинні забезпечувати функціонування і розвиток освітнього закладу у конкурентному середовищі в умовах адаптивних змін. Під час прийняття управлінських рішень зосереджувати увагу не тільки на внутрішнє середовище, але й на

зовнішнє, взаємодію з державними органами влади, зв'язках з іншими суспільними інституціями, що репрезентують економіку, бізнес, соціальну, громадську діяльність, тощо. Щільний зв'язок між політикою, економікою та управлінням в освіті робить практично неможливим розмежування системи державного управління на політичну, економічну та адміністративно-управлінську підсистеми. У контексті теорії державного управління вважається, що політика, політичне керівництво, перш за все, пов'язане з розв'язанням суспільно-управлінських завдань загальної компетентності, а державне управління – спеціальних завдань. В організаційно-структурному плані політичне керівництво охоплює більшу чи меншу кількість найвищих ієрархічних шаблів у вертикальній диференціації управлінських функцій держави, включаючи і управління освітою.

У сучасній політично-воєнній, економічній ситуації підвищення професійної майстерності управлінських кадрів передбачає, переосмислення ситуації, коли на даному етапі освітні заклади готують впровадження експериментальних моделей підготовки майстерності професійних керівних кадрів – їх готовності до адаптивного функціонування, розвитку, структури, змісту, напрямів і принципів взаємозв'язку з освітнім середовищем й інноваційними процесами у галузі освіти. Важливо, щоб підготовка майстерності управлінців в сучасному середовищі здійснювалася з урахуванням провідних фахівців з розвитку сучасної теорії і практики: відкритості і полікультурності; гнучкості; мобільності; цифролізації, інноваційності, неперервності з врахування регіональних аспектів діяльності.

Одним із основних тенденцій розвитку сучасної освіти можна виділити: безперервний професійний розвиток управлінців освіти, їх постійне інноваційно-професійне вдосконалення; демократизацію всього автономного устрою життєдіяльності освітніх закладів, широке самоврядування; орієнтацію на творчу діяльність, неповторну особистість викладача-менеджера освіти, забезпечення диференційованого індивідуально-творчого підходу до його підготовки; єдність соціально-етичного, загальнокультурного та професійного розвитку особистості менеджера освіти в умовах інноваційно-технологічної управлінської освіти; демократичне взаємовідношення до людини-суб'єкта комунікації, пізнання, соціальних відносин; вдосконалення професійної майстерності у системі освіти, що потребує постійного оновлення, доповнення, дина-

мічності у формах і методах професійної майстерності керівників освіти відповідно до вимог мінливого середовища освітнього розвитку; злагода у роботі закладів освіти, освітніх установ, громадських інституцій, центрів професійної підготовки щодо розвитку та вдосконалення технологічної майстерності управління освітою [2, с. 299].

Основні напрями професійної майстерності мають запроваджуватися із інформаційно-комунікаційними технологіями на основі нових підходів і стратегій. На сьогодні інформаційно-технологічним навчанням паралельно застосовується синтетичні підходи до управління, а система освіти набуває демократично-технологічних підходів до управління, що формують і розвивають особистісний і технологічно-професійний потенціал керівника не лише у сфері теорії та методики управління освітою, а і практичним впровадження новітніх цифрових технологій в освіті [2, с. 33].

Створення за допомогою різноманітних заходів організувати середовища навчання професійної майстерності із застосуванням нових технологій освіти та самовдосконалення керівників закладів освіти різних рівнів, адже саме вони є тими суб'єктами управління, на яких сходяться всі комунікативно-управлінські міжсуб'єктні зв'язки, що в умовах автономного управління закладом освіти є надзвичайно необхідні. Ставиться питання про те, що для якісного управління освітою необхідно розробити умови для підготовки викладачів освіти до управлінської діяльності, а саме; здійснити пошук, освоєння і впровадження інноваційних підходів, методів, технологій і форм інформаційно-методичного забезпечення управління освітою; забезпечити функціонування механізму прийняття управлінських рішень з поліпшення управління освітою на основі сформованих бази даних і навчально-методичних матеріалів.

Організації відкритого освітнього середовища – системи у модернізованих формах освітнього процесу формування професійної майстерності педагогів для автономного управління демократизації освіти полягає у мережевій, змішаній, дистанційній та ступеневій реалізації освіти впродовж життя та професійного розвитку з пролонгованою зайнятістю у неосередовищах праці, таких як самозайнятому, віддаленому, корпоративному, матричному типах офіційного оформлення, самоорганізації, дауншифтігу – заміни попереднього середовища праці та віднайдення в інших сферах діяльності, перехід на віддалену роботу, відсторонення від трудової зайнятості та

самоменеджмент зі самовдосконаленням, що потребує застосування мережових засобів і технологій інформаційно-технологічного забезпечення, які можуть використовуватися для вдосконалення, модернізації педагогічних систем різного функціонального спрямування, і як наслідок підвищення на цій основі якості освіти [2, с. 270].

Підготовка фахівців із управління освітою для освітньої системи управління освітніми закладами повинна будуватися на принципах людиноцентризму, системності, інноваційно-технологічного розвитку, демократичної спрямованості. Необхідне поєднання теоретичних і практичних здобутків педагогічного менеджменту, менеджменту освіти, інноваційного управління, технології управління, соціального управління, студентоцентризму, взаємодії з громадськістю тощо. Це все безпосередньо впливає на якість освіти.

Системність управління розвитком освіти створюють взаємні системні зв'язки: комунікаційно-інформаційна забезпеченість, ресурсо-технологічна забезпеченість, організаторська діяльність суб'єкта керування по пріоритетних напрямках, міжкультурна комунікація із зовнішнім впливом. Залучення міжнародних проектів до управління розвитком освіти є основним напрямом дослідження реальних умов ринку і освітніх підсистем. Розподілення сфер впливу кожної з підсистем управління певною сферою припускає взаємодію між ними.

Рівень компетентності персоналу з управління є одним із ключових факторів успішності управління підрозділами у системі освіти. Перш за все, самим важливим є визначення головних вимог щодо компетентностей керівників закладів освіти, які при державному та громадському управлінні здійснюють делегування повноважень з переходом від технократичного управління на демократичне управління всіх зацікавлених осіб освітнього середовища. Саме тому в Україні демонструється рух до посилення демократизації освіти, інноваційними нововведеннями на більшості ланок її функціонування.

Через проблеми економічного, військового, політичного характеру не усі з цих інновацій втілюється в життя вже сьогодні, але ми можемо констатувати прогресивне оформлення демократизації освіти в якості законів, їхнє поступове утвердження на практиці. Між головних громадських структур сучасного управління освітою ми можемо виділити вплив громадських організацій, органів студентського/учнівського самоврядування, наглядових, піклувальних

рад, як перспективних напрямів поступового переходу до сучасної демократичної освіти єдиного Європейського простору.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Автономія і децентралізація в управлінні освітою впроваджуються поступово через державні, громадські інституції управління освітою. Інформаційна, відкрита система управління освітою, що характерна новій моделі управління освітнім процесом за рахунок поєднання державно-громадського забезпечення технологічних процесів. В ідеальній моделі громадські організації є партнером системи управління освітою і надають освіті матеріальну й моральну допомогу, становлять з системою управління освітою єдине ціле. Підсумок результату у даній системі безпосередньо залежить від рівня орієнтації на пріоритетні цілі, від якості діяльності апарату управління освітою, якості взаємодії органів управління системою освіти на різних рівнях управління.

Ефективність результату впровадження освітніх технологій управління можливо лише у країні де система управління технологічної освіти підготовлює суб'єктів реалізації поставлених завдань.

Перспективи подальших наукових досліджень зумовлюють обґрунтування педагогічних умов формування професійної майстерності викладачів освітніх закладів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Безлюдна Н. В., Бойченко В. В., Бялик О. В., Гагарін М. І. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика: колективна монографія / та ін.; за заг. ред. О. Л. Кірдан. Умань: Візаві, 2020. 290 с.
2. Немченко С. Г., Крижко В. В., Боднар О. С., Радул В. В., Старокошко О. М., Кондратенко Ю. І. Управління закладом освіти: Підручник / 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.
3. Силадій І. М. Глобалізація системи освіти: механізми демократичної модернізації: монографія. Ужгород: РІК -У, 2020. 376 с.

REFERENCES

1. Bezlyudna, N. V., Boychenko, V. V., Byalyk, O. V., Gagarin M. I. (2020). *Upravlinnya zakladamy osvity: teoriya, istoriya, praktyka*. [Management of educational institutions: theory, history, practice]. Uman.
2. Nemchenko, S. G., Kryzhko, V. V., Bodnar, O. S., Radul, V. V., Starokozhko, O. M., Kondratenko Yu. I. (2022). *Upravlinnya zakladom osvity*. [Management of educational institutions]. Berdyansk.
3. Syladiy, I. M. (2020). *Hlobalizatsiya systemy osvity: mekhanizmy demokratychnoyi modernizatsiyi*. [Globalization of the education system:

mechanisms of democratic modernization].
Uzhhorod.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СИЛАДІЙ Іван Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: формування професійної майстерності викладачів.

МАРИНЕЦЬ Надія Василівна – кандидат філософських наук, доцент, кафедра історії та суспільних дисциплін Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: формування професійної майстерності викладачів.

ШОВІШ Катерина Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: формування професійної майстерності викладачів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SILADIY Ivan Mykhailovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of Pedagogy, Psychology, Primary, Preschool Education and Management of Educational Institutions, Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rákóczi II.

Circle of scientific interests: formation of professional skills of teachers.

MARYNETS Nadiya Vasyilivna – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Department of History and Social Disciplines, Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rákóczi II.

Circle of scientific interests: formation of professional skills of teachers.

SHOVSH Kateryna Stepanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary, Preschool Education and Management of Educational Institutions, Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rákóczi II.

Circle of scientific interests: formation of professional skills of teachers.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2025 р.

УДК 781.

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.12.047

СМИРНОВА Тетяна Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»

Закарпатської обласної ради

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2931-8288>

e-mail: smyrnova.tetiana@gmail.com

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ З КНР НА ЗАНЯТТЯХ З ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН

**СМИРНОВА Тетяна Анатоліївна. ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ З КНР
НА ЗАНЯТТЯХ З ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН**

У статті розглянуто сутність і структурні компоненти музичної культури студентів з Китаю, засоби її формування, окреслена специфіка освітніх дій викладачів диригентсько-хорових дисциплін. Виявляються вікові особливості студентського віку, періоду фізичного розквіту особистості, якому притаманні найбільша пластичність і переключення у формуванні складних психомоторних навичок. Поняття «Музична культура студентів» тлумачиться як інтегроване особистісне утворення музично обдарованої особистості, що отримує вищу музичну освіту, в процесі якої відбувається пізнання, збереження і примноження музичних цінностей людства, знань про історію, теорію і практику музичного мистецтва, способів творчих і спеціальних дій музиканта, необхідних для його професійної успішності, саморозвитку і формування духовності суспільства.

Ключові слова: музична культура, студенти, Китайська народна республіка, емоційно-образний, когнітивно-операційний, творчо-діяльнісний компоненти музичної культури студента.